

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din România

Serie nouă • Miercuri, 9 decembrie 1992 • 47 (146)

INVITAȚIE LA SOMN?

Unul din sloganurile cele mai periculoase pentru viitorul României este cel care, postulind caracterul ireversibil al drumului nostru social-politic spre democrație și economie de piață, cheamă opoziția parlamentară să se alăture Puterii, respectiv președintelui, guvernului și majorității parlamentului în efortul lor de soluționare a crizei polivalente a societății românești de la această oră. În sine, ideea e și frumoasă și corectă, și nu credem să existe vreun cetățean lucid al acestei țări care să n-o împărtășească. Toată lumea știe că e greu de urnit, de nu cumva cu neputință de urnit, o căruță ai cărei trăgători pășesc în direcții diferite, unul „cea” și altul „hăis”. În cel mai rău caz dacă trăgătorii sînt egal de puternici, căruța se poate rupe în două, altminteri, cu trăgători egal de slabi, stă pe loc iar cu trăgători inegal de puternici sau de slabi se mișcă scîrțîind și fără spor. E împede, deci, că trăgătorii, chiar dacă sînt inegali, trebuie să tragă în aceeași direcție pentru a face să înainteze căruța cu adevărat. De ce, atunci, socotim periculos sloganul de mai sus? Pentru bunul motiv că el constituie, în fond, o invitație la somn. Prin ce? Prin chiar lipsa de consistență nouă a platformei care ar trebui să-l susțină. Cîtă vreme guvernarea actuală nu și-a stabilit o strategie limpede și coerentă în ea însăși, riguros articulată, preferînd o tactică ezitantă ce aglutinează metodologi reformiste și altele restauratoare, într-o formulă hibridă a cărei expresie de tot hazul este „economia socială de piață”, cîtă vreme deci se încearcă mersul înainte prin pași înapoi, o alăturare a opoziției la eforturile guvernării nu numai că nu ar fi deloc constructivă dar ar însemna practic acceptarea stării de lucruri actuale și, mai mult, resemnarea în fața osirdiei într-o criză a unora din exponenții puterii. Nu contestăm bunele intenții de care sînt animați membrii echipei guvernamentale, problema e doar (doar?) că în slujba acestor bune intenții nu sînt puse concepții social-economice și politice cu adevărat noi, cu adevărat specifice statului de drept și sistemului democratic ci tot vechile principii cărora li s-a atașat, cu ață albă, cîteva zorzoane innoitoare. Mai ciudat ni

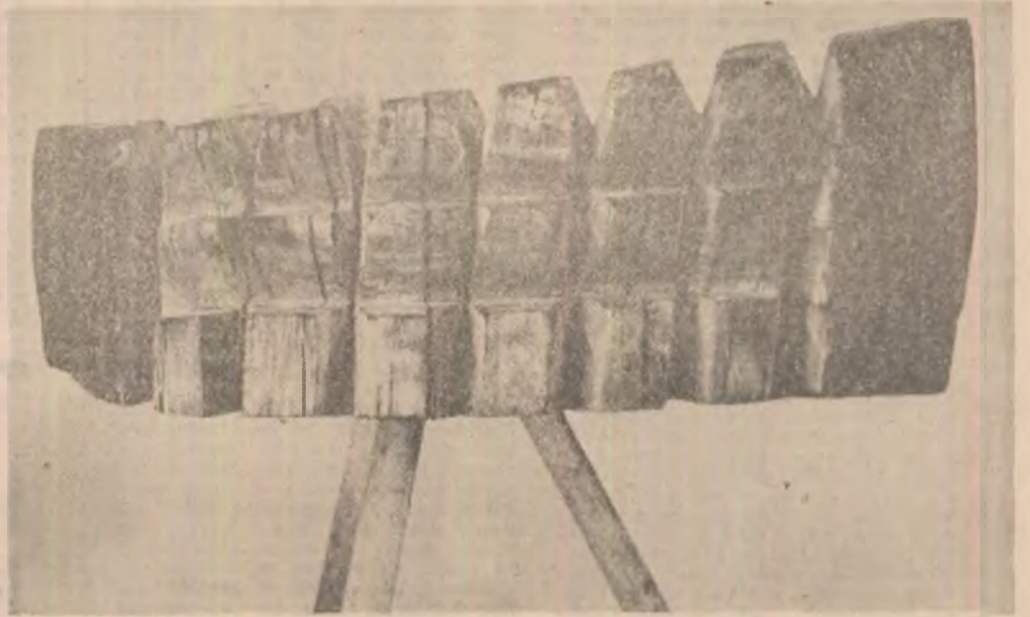
se pare faptul că nu imperativul ideologic este pricina acestei tendințe de întoarcere la ceea ce am trăit în anii comunismului, a acestei întirziri voluntare a înaintării spre economia de piață ci, paradoxal, imperativul economic. Mica privatizare a fost făcută, într-o covârșitoare măsură, în favoarea foștilor privilegiați din vremea comunismului și a noilor parveniți din primii ani postrevoluționari. Marea privatizare ar afecta, fără îndoială, în primul rînd situația micii privatizări, care, de fapt, nu e chiar atît de mică pe cît se crede, cel puțin ca sumă a beneficiilor aduse celor în cauză. Cum privatizării noastre de azi sînt în majoritate foști exponenți ai structurilor regimului totalitar s-a creat situația unică în Europa de est prin care obstacolul major în calea adevăratei privatizări îl constituie chiar pseudo-privatizarea, „ciocozarea” — cu un termen autohton — a celor ce se regăsesc astăzi pe partea de teren politic a guvernanților. Ca atare, a clama sloganul — altminteri firesc — al trasului comun în aceeași direcție echivalează cu a chema opoziția să închidă ochii la acest adevăr propriu României postcomuniste. Inseamnă, repetăm, o invitație la somn, pe care nici un cetățean lucid al acestei țări, cu atît mai mult opoziția parlamentară, nu o poate primi decît prin refuz. Cu cît se va înțelege mai repede și mai corect sensul acestui refuz, cu atît crește posibilitatea ca sloganul amintit să devină benefic pentru viața noastră. Altfel, nu.

„L”

SIMENON

«Omul care a scris un roman închis într-o colivie de sticlă»

IN PAGINA A 16 A

În paginile 1—12 sînt reproduse sculpturi ale artistului George Apostu

Acela ești tu!

Unde ești tu, Nichita Stănescu? Cine te mai gustă, cine te mai aude, cine te mai vede așa cum, odinioară, în adîncul unui lac hiperboreic, într-o mansardă pusă la subsolul Soarelui, Gabriela? Te-am întilnit (în sensul în care fiecare mergea pe partea cealaltă, o Dumnezeuule, credeam pe atunci că sîntem veșnici și că vom cuceri nemurirea!) așa cum aș dori să te țin minte, așa cum tu ești încrustat în gheterul memoriei mele care se topește încet-încet, pe măsură ce se tot duce spre locul sacru al materiei fumeginde: pe măsură ce se duce în vulcanul blond al cuvintelor care se înalță la cer într-un efort cum rar se întimplă, de a cerși îndurarea, mintuirea de la cineva în care nu mai crezi, nu mai auzi, nu mai vezi: CUVINTUL. Și atunci se produce, se întimplă cea mai depărtată de inima ta, ipostaza: în clipa cînd te vîd pipăit de raze invizibile și ruinat de sunete inaudibile, da, în clipa aceasta pe care noi, toți oamenii, ne-am considera buni și blînzi, vai, tu ai strigat: NECUVINTELE. Și de aici nu numai că a început dezastrul poeziei tale, nu numai că, asemeni unui vulcan adormit, a început să arunce în ceruri cu noroi și cenușă, dar aceste imagini ale tale, sateliți, meteoriți și planetei au

început să se creadă că tu ești ceea ce ele sînt, că tu nu poți fi altceva decît alfa și omega într-o succesiune denaturată a lucrurilor, deci pe care nu am stabilit-o nici tu, nici eu.

Așadar, mă întreb, cum se mai poate afirma ceva despre ceva, cum se mai poate nega același lucru despre același lucru, dacă de la bun început noi propovăduim atotputernica împărăție a soartei, a contradicției flagrante a Cuvîntului printr-un necuvînt, printr-un necuvînt care poate spune orice, dar nu idealul, visatul, imponderabilul Neant! Acela ești tu!

DAN LAURENȚIU

În paginile 8-9:

NICHITA STĂNESCU — INEDIT

Mersul pe sare

Aplecat peste vară ca peste puntea unui
transatlantic domestic
cu mina vederii lucind în apele de granit ale
somnului (vocea
mea ruptă în fragmente calcinate ca oasele de
animal preistoric
nimic nimic nimic nou nu anunță). Bucăți de
sunet trecând prin
aerul mineral. Este bine să ai auz și vedere și
singe, os pentru
rupere / talpă de mers pe drumul de sare al
Damascului. Și mai
ales multă foarte multă cenușă!

Abecedarul maculatei splendori

Timp propice întâmplărilor faste – statuia
scribului public
se înalță în scări / centaur înarmat cu o pană
de lebedă
cu care ne scrie istoria : „singele se întinde pe
străzi
asemenea unei voci subterane și nimeni nu
vrea să îi știe
mirosul, gustul, culoarea. Un ochi de diamant
s-a înălțat
deasupra lumii – ne-privește și ride“.

Unde sfirșește vederea la noapte pustiul își va
incepe lucrarea.
E bine totul e bine / fie și pentru faptul în sine
că nu există înțeles pe măsură.

Anatomia unei iluzii

De parcă noaptea și-ar fi aruncat acolo arginții
în locul

acela umbros oameni cu buze metalice vorbesc
despre mine privind-și
măinile ca pe niște șerpi veninoși.
Miine și mai departe neantul, abstracția pură.
Se schimbă garda memoriei, gloria foamei urlă
pe străzi,
aerul se retrage în păsări pe care le soarbe
lumina albastră a ploii
– de o mie de ani n-a mai apărut curcubeul –
și ce
frumos începuseră secolul și viața aceasta :
pe degete ochii de diamant ai iluziei cu
fiecare noapte venea primăvara –

cu mine un veac își încheie istoria plină de utopii
și de singe
oameni cu buze metalice vorbesc despre mine.

Meniu

Se vorbește din ce în ce mai mult despre hrană
în acest foburg al planetei :
nimic nu mai are nici gustul nici simplitatea de
cenușă a solului.

Și parcă nici umilința. Dar ce
bogăție a mireasmelor toate cite erau și ce semne
lăsau pe bătăutul drum al papilelor – parcă
pietrele cele dintii de după răcirea planetei, la
tainice mori
sfărimate și date prin apa primordială, tăria
în ele am trecut-o, de cremene. Toate
intunecoasele bucătăriei, astăzi date uitării,
ne-ating

imbătrinita nară, ne fac semne.
Copilărie a lumii, tu griu al exilului, seacă
plinsă în
somnul flămânzilor, voi cartofi – forme simple
ale fericirii belșugului,
incotro, spre ce chimică zăre și demnă de plins
vă e drumul ?

Post-festum

Apoi nu va mai fi nimic. O mină cu ochi în locul
degetelor va căuta în zadar prin
tot mai veșteda singurătate a iernii, prin tot mai
putreda lumină a nopții. Sentimente de seră
peste

tot mai albitele cranii ca o
binemeritată rugină a palorii. Oxizii sint veșnici.
Lucrează
la temeliile lumii în surprare. Silabe după silabe
și frunzele
recompun un străvechi poem cinegetic pe roca
descărnată a zilei.

Astfel și tot înainte

Prea tîrziu pentru numere : miine și mai departe
absența,
Memoria lustruind sinii statuiilor antice. Epitaf
pe zigatoratul secundeii. Aici. Aici au băut
din singele negru al zilei iarnă și spaimă. Amin.
Au iubit și au ris. Fără întoarcere. Totul
s-a știut despre ei dar i-am iubit mai departe
Miine și mai apoi Babilonul. Marele Zid. Astfel și
tot înainte prin viețile lor inundate de singe și
iarbă.

despre...

Ritualizarea banalului

Cu *Jucării-le de lemn* (1992) ale lui Marius Daniel Popescu se deschide seria „Hic et nunc“ a editurii brașovene Unicorn 91. Alexandru Mușina, care găzduiește proaspătului debut nu doar cu căldură, dar și cu încredere, îl atașează, prin „modul de a concepe și scrie poezia“, Grupului de la Brașov. Tânărul poet se lasă, însă, rareori surprins în flagrant delict de massalism, preferind scriiturii autoscopice referatul strict despre real. Acesta însuși nu are, în cazul său, o structură convulsivă, ci mai curînd una hieratică și se manifestă mai degrabă prin transparentă decît prin fulminanță. El e un suport pentru tandrețe înainte de a fi unul pentru exasperare și un mediu al cântecului mai curînd decît al disperării și ororii. Poetul nu-l vede și nici nu-l transpune în scenarii còsmaresti, halucinatorii și sufocante. Receptivitatea sa e bransată aproape programatic pe o frecvență ceremonialică a banalului. Agresivitatea acestuia, departe de a fi stimulată printr-un imaginar vitios-lant, se topește într-o stereotipie ritualizată. Grotescul, un registru preferat de apel, nu e împins nici spre febra himerică, nici spre intensitatea vizionară, cu apetențe expresioniste. El e

mai degrabă îmbîlînțit printr-un proces de ingenuizare, pierzîndu-și vehemența și intrînd în rîndul faptelor candido. Această ingenuizare a viziunii dă lucrurilor umile prestanță, împreună, îndecupajul cu aură. Deși o consemnează, Marius Daniel Popescu nu exploatează atrocitatea realului, întorcînd sintaxa spre detașarea exorcizantă și calmîndu-i frisoanele, nu întîndu-i-le. Există tot mereu un simbur de atrocitate în pomele sale, dar poetul se ferește cu grijă de explozia lui. Retică sa nu tinde să alerteze grăunțele anxios al cotidianului, ci mai degrabă să-l conserve în structura fragilă a textului. El nu mobilizează funcțiile poemului în favoarea acuității dramatice și nici nu împinge realul spre ve-tij prin dopajul imaginativ al stenogramei sau prin galopul ei dezatriculat de stres. Scriitura lui e rarefiată și sedativă și ea obține, tocmai prin scrupulozitatea detaliului, un efect de estompare. Ea nu angajează poemul pe o pantă deceptivă și elimină toți factorii care ar putea deturna precizia consemnării într-o ostentație dramatică. Poemele sînt plate strict pe cotidian și ele au înlocuit imaginația cu acribia detaliului. Proliferarea acestuia pînă în pragul asfrierii textului își are cauza eficientă în tandrețea viziunii. Rigurozitatea stenogramei e o declarație de dragoste disimulată într-o tehnică poeti-

că. Alături de imaginativ, Marius Daniel Popescu a extirpat și funcția manifest confesivă a poemului, retrăgîndu-i competența asupra subiectivității și eului. Poemul său e întors cu fața spre exterior și reține rareori vreo mișcare a cărei amplitudine să răsune și interior. Referate scrupuloase, poemul consemnează harnice spectacolul imediat, dînd doar sugestii asupra realului său lăuntric. Ele nu riscă nici în biografismul grosolan, nici în cel sublimat, păstrînd doar un sistem minim de semne autoreferențiale. Spre deosebire de membrii titularii ai Grupului, autorul *Jucărilor de lemn* nu-și extenuază biografia și o ia, rar și cu discreție, doar ca punct imers de pornire. Scriitura lui nu e, ca a celorlalți, una flămîndă și insațiabilă, aluvionară și imperialistă. Ea se mulțumește cu conspectul meticulos, clar liniat, și nu tinde să învălmășească într-o panoramă turbionară întreaga existență. Poetică ridicată din detalii, poetica lui Marius Daniel Popescu se hrănește cu fragmente de cotidian. Ea regăsește sensul plenarității în amănunt și nu se avîntă în ambiții totalizante. Toate aceste note mai degrabă îl disting, centrifugal, pe tînărul poet de restul Grupului, decît îl integrează. Dacă nu cumva ele l-au rupt din capul locului de ceea ce e ireductibil și programatic acolo, lăsîndu-l legat doar prin vagi afinități.

Cu o formulă restrînsă la notația seacă, austeră, Marius Daniel Popescu construiește un topos umil, încărcat de o melancolie firavă și desuetă. Sub realismul ostentativ-al scriiturii se adună caier tandrețe evocării. Lumea lui e una marginală, pierdută în gesturi insignifiante. Precaritatea ei devine, însă, o prezență marcată în memoria afectivă (și afectuoasă) a poetului. Lipsită de emfază și chiar de densitate, pauperitatea acestei lumi declinante e răscumpărată de intensitatea mnezică a resuscitării ei. Cele mai neînsemnate detalii capătă anvergură evocativă și ies din anodinitate, iscînd un univers legiferat de ceremonii. Aparenta lui lipsă de sens și consistență e, în realitate, expresia unei precarități transpuse în ritual. Structura acestui real e mai degrabă geometrică

decît amorfă și deriziunea sa are scheletul tare al acțelor simbolice, contrastînd în hieratism. Aglomerarea sufocantă a amănuntelor constituie chiar secretul transpunerii banalului în ritual. Această ritualizare a banalului prin excesul de detalii și prin precizia consemnării lor e, de altfel, nota cea mai pregnantă a volumului : „seara, înainte să se culce, / se duce în bucătăria de vară / și deschide robinetul de gaz de la butelie, / aprinde ochiul al mare de la aragaz, / pune deasupra o căldare de tablă / aproape plină cu apă de ploaie / și după aia iese în curte, / pe aleea de-a lungul casei, / pînă la stradă ; / cu măinile sprijinite pe ulucile de lemn / se uită un timp, peste gard, / încuie poarta cu cheia și vine înapoi, / încălțat în papucii de casă, / dă apa jos de pe foc, / o varsă într-un lighean roșu, / de plastic, / o încearcă cu mina, / mai adaugă o cană de apă rece, / se așează pe taburet, / lasă papucii într-o parte, / ia săpunul în mină / și începe să se spele pe picioare“ (Nea Ionel). Ritualizarea născută din precizie și realism rămîne și rețeta poemelor în care Marius Daniel Popescu descoperă mirajul în derizoriu. El se apropie de acesta cu aceeași sintaxă dezinvoltă și decomplexată, sedusă iremediabil de retorică albă, riguros — de nu chiar ostentativ — plată. Modul său de a dibui poezia în locurile cele mai umile ascunde un program de valorizare a insignifiantei și de recuperare a anodinului : „eram în troleibuz și-am observat-o / lîngă un chioșc de ziare, între doi lustragii ; / avea scăunelul, cremele și periile ei ; // am coborît la prima stație / și-am luat-o înapoi, pe jos, / spre locul unde o văzusem ; / cînd am ajuns acolo, dispăruse“ (Poezia necunoscută). Poezie unidimensională, cu o sintaxă ce pare a nu se înfiora de nimic, poezia lui Marius Daniel Popescu este, în fond, expresia unei tandrețe și privirii și memoriei. Ea suplinește vidul semnificativ prin luxurianta detaliului, răsturnînd banalitatea într-o structură ritualică.

Al. Cistelecan

NICHITA

INEDIT

Cu Dora, August 1982

Ligamente de zei

Lege legată cu zgirciuri,
lege nefixă
în care tot ce mișcă
devine posibil
din amintirea unei fixități.

Ferți-vă de creierul meu,
de el cel în care legea e
liberă.

Ferți-vă de averea mea,
amintire mișcată
a lucrurilor stabile

Bogăția mea este viața
Legile fixe tremurind
Singele vărsat de strămoși,
Care, închegându-se,

mi-a devenit piele
și piele de creier,
cortex !

Am văzut un porumbiel în
zbor

Zburind și sub el
o libertă de vrabie
într-un zig-zag paralel,

Semn rău, ca tot ce este
semn,

Sciere, zic, — mormint zic
al vechilor înțelesuri

În a paisprezecea zi
de după idele lui Marte
toți trecătorii ar fi vrut

să stau în moarte.
Rănit numai de viață
am supraviețuit
Și urlul mi l-am turnat
Într-un cuvânt
etern,

Într-o eternitate mișcată,
într-o reînviere
a fostelor fugi înnoite
de aparența pietrelor,
pentru vii.

Sunt o lacrimă
care plinge cu șiruri de ochi
Sunt fiindul mormint
al neîfidei fericii

Sunt, sunt al mișcării
înțepenitei de lumină,
luminii.

Ligamente de zei (1)

Lege legată cu zgirciuri
lege nefixă
în care tot ce mișcă
devine posibil
din amintirea unei fixități

Ferți-vă de creierul meu
de el cel în care legea e liberă
Ferți-vă de averea mea
amintire mișcată
a lucrurilor stabile

Bogăția mea este viața
Legile fixe tremurind
Singele vărsat de strămoși
Care, închegându-se
mi-a devenit piele
și piele de creier
cortex !

Am văzut un
porumbiel în zbor
și sub el
o libertă de vrabie
într-un zig-zag paralel.

Semn rău, ca tot ce este
semn
Sciere zic, — mormint zic
al vechilor înțelesuri

În a paisprezecea zi
de după idele lui Marte
toți trecătorii ar fi vrut
să stau în moarte

Rănit numai de viață
am supraviețuit
Și urlul mi l-am turnat
într-un cuvânt
etern

Într-o eternitate mișcată,
într-o reînviere
a fostelor fugi înnoite
de aparența pietrelor,
pentru vii

Sunt o lacrimă
care plinge cu șiruri de ochi
Sunt fiindul
al neîfidei fericii

Sunt, sunt al mișcării
înțepenitei de lumină, luminii

TĂNESCU

Ce obosit pot să fiu!
 Mi se sfărâmă
 cuvintele în gânduri
 Pînă la proaste cuvintele!
 Ruginesc prea devreme.
 Starea de spirit mi-o aflu
 Într-un clonț
 ca și cum delfinul
 ar fi hrană de zburătoare
 Fir-ar să fie!
 Cîntecul stelelor
 e doar o bubuitură
 pe himenul timpanului meu!
 Mare încercînd să intre
 într-o groapă de nisip.

BIBLIOTECA AMERICANA

vă urează sărbători ferice!

Mary Ann Ignatius,
Director

Un poem scris pe coperta unei felicitări

Ce obosit pot să fiu
 Mi se sfărâmă
 Cuvintele în gânduri.
 Pînă la proaste cuvintele!
 Ruginesc prea devreme.
 Starea de spirit mi-o aflu
 într-un clonț

ca și cum delfinul
 ar fi hrană de zburătoare

Fir-ar să fie!
 Cîntecul stelelor
 e doar o bubuitură
 pe himenul timpanului meu!
 Mare încercînd să intre
 într-o groapă de nisip.

Desene ale poetului

Semn 3

Tu nu-nțelegi că cel mai greu e
sentimentul?

Tu nu-nțelegi că sentimentul unei
pietre

o smulge și o zboară și-o atîrnă
și-o plutește?

Tu nu-nțelegi că noi cădem lăuntru
nostru?

Că sentimentul de lăuntru
îl ținem greu, răzbătător prin piatră.

Tu nu-nțelegi aceasta?
 Tu nu-nțelegi că stelele în sine
 sînt un lăuntru din lăuntru depărtat?
 Tu nu-nțelegi că albul în desime
 e negru împărrat?

(din vol. Noduri și semne,
Ed. Cartea românească, 1982)

Virgil Mazilescu, Ion Drăgănoiu și Nichita

Nichita, copil

La Chișinău, „protejat” de căpitanul unui ofițer sovietic

Cu poetul Augustin Frățilă

grid modorcea

De ce n-a fost posibil să se construiască Turnul Babel și alte întrebări de-ale Anei

Ascensorul porni. Chiar dacă afară era ceață. Chiar dacă era soare.

Înăuntru același bec chior. Deși timp de citit, de croșetat sau de filat era bechecet.

Mai mult de jumătate din viață (calculată în ani eroici, bineînțeles). Ana și-a petrecut-o în ascensor. Viața și viața ei, tocmai de aceea, i se părea că se confundă cu un ascensor. Ființa sa era rarcordată la sensurile strâșnicului mecanism. Lumea însăși, de asemenea, i se părea ca un ascensor. Ca un lift.

Ana se așeză pe taburețul ei, fixat acolo, în colțul de lângă ușă, lângă pirghia de manevrare. Începu să croșeteze. Avea timp să facă câteva rânduri bune: comanda era pină la etajul 74, iar glisarea în sus (ca și în jos, de altfel, pentru Ana fiind același lucru, căci pe ea n-o interesa în ce sens glisează, totul era să gliseze!) se făcea după ritmul de construcție al anilor interbelici. Interbelici? Poate antebelici! Nu, își zise Ana, treaba asta trebuie să s-a întâmplat între două războaie. Pe timp de pace. Dar inspirată de nevoile războiului. Răzbelului, cum spunea tata. Da, că atunci ea trebuia să ridice felurite greutatea adică pietrele, cataroale, cum se zice pe la noi ghiulele, tunuri, armuri, cai, lanțuri, furnii, hoituri. De ridicat sau de coborât? Nu, de ridicat. Deci ridicător.

De fapt, se întreabă Ana, când s-a inventat liftul? Și cine l-a inventat?

Oricum, fără lift nu s-ar fi putut ridica o clădire ca asta, ca Melcexim. E limpede că mai întâi a fost scornit ascensorul și mai apoi s-au înălțat clădiri dintr-astea gigant! Da, da, gigant. Și trebuie să se folosească lifturi moderne, nemăvăzute, nu ca roaba asta a mea. Doar în vederi ce le-am văzut. În reviste, adică. Că mai trag și eu cu ochiul când răsfoiesc careva de-a fost în străinătate. De, frumoase-s, luxoase. O fi având și viteză mare. Și siguranță, nu se clatină ca lada mea la orice zgâlțiere de pământ. Și pe deasupra merg și singure, n-au nevoie de mina omului, să tremure. N-au nevoie de bătrâne ca mine. La gunoier cu liftierele! I-o meserie care a

murit. Doar pe ici, pe colo, pe undeva mai e câte-un pic de umanitate și de îngăduință. Și mai puțină grabă, ca la Melcexim. De, aici e și greu să renovezi, să modernizezi... Și nici nu trebuie. S-au obișnuit oamenii cu ritmul ăsta. E fenomenul de melcizare, cum zic cei de pe aici, care cică-i în natura omului. Oare ce viteză de deplasare are melcul? Și cochilia lui o fi ascensorul lui?

Liftul avu o mică trepidație, de parcă ar fi trecut un hop.

E „nodul” de la 34, recunosc îndată Ana nivelul unde se aflau. Că nu mai repară mecanicii ăia defecțiunea și nici cablul nu-l mai schimbă. De, pentru asta ar trebui o revizie generală și cum s-o faci? Poți scoate din funcțiune ascensorul o lună-două, poate și-un an?! Imposibil. Oprești liftul, oprești producția. Cēs-ar face dom director general, ceilalți funcționari superiori fără ascensor? S-au obișnuit cu el ca și cum le-ar fi a doua natură. Și chiar și este. Că omul întotdeauna a simțit nevoia să se înalte drept, pe verticală. Ascensoarele, ca și clădirile gigant i-au stat, ca să zic așa, în singe. Că abia firziu de tot o fi prins chip fantezia asta bolnavă, e altceva. Însă ideea să se înalte vertical l-a muncit totdeauna.

S-o fi gândit omul la ele de pe vremea Turnului Babel, la clădiri ca Melcexim, vreau să spun, dar ce să faci cu-n Turn Babel fără lift? Da, puteau să facă scări, dar cine să urce la cucueta?

Și la Melcexim sînt scări, însă nu urcă nimeni pe ele. Chiar și pentru un etaj, tot pe mine mă așteaptă. Abia cînd e pauză de lift îți dai seama ce chin e (cînd e vreo urgență). Și se face apoi o coadă la lift mai ceva ca la poame. S-a învățat omul cu coada. Cred că și asta e ceva înăscut. N-ar cobori el un etaj cu placi, să-l tai! Degeaba dom doctor al nostru recomandă mișcare pe scări, degeaba. S-au învățat cu toții cu ascensorul și basta. Și atunci cum să se mai pună problema unei revizii generale? Se tot vorbește de asta de un car de ani, nici o speranță însă. Aș vrea și eu să mă mai reparozez, să iau un concediu, că n-am mai luat de cînd am îmbătrînit...

Cineva spunea că nu-i posibilă o revizie generală decât numai dacă s-ar construi, în spațiul dintre scări și lift, niște scări rotative sau niște schi-lifturi, parcă așa se zicea. Și toți salariații să umble cu schiuri. Să fie prevăzută jos, la intrare, un loc unde fiecare să-și țină schiul...

Altfel, de s-ar opri liftul și nu s-ar găsi o soluție demnă de lenea la care a ajuns omul și de nivelul civilizației actuale, ar fi ca pe vremea Turnului Babel și ar fi nevoie de o zi, două, pentru unul și de-o săptămână, să ajungă în biroul lor!

Dar pină la cer, cît timp ar fi trebuit? Cred că de ăia s-a ratat construcția Turnului Babel, fiindcă nu se inventase încă ascensorul și nici ceva asemănător. De ăia! Și nu că s-au amestecat limbile pământului de nu se mai înțelegea meșterul cu ucenicul și ce unul construia, altul dărima, cum scrie la cartea sfîntă!

Ce-a vrut omul cu Turnul Babel a fost mai mult o chestie de orgoliu, de tupeu, de sfidare a legilor naturii și a lui Dumnezeu. Și ce încăpăținare pe capul lui! Nu s-a lăsat. De atunci a tot inventat la elevatoare, la ridicătoare, la ascensoare...

Dar dacă ar fi să se construiască azi un Turn Babel, cu mii și mii de încăperi, de culoare, de spații înclinate, de serpentine și cite și mai cite, oare ce fel de lifturi s-ar folosi?

Vreau câteva etaje Ana nu se mai gîndi la nimic. Ba chiar își ținu respirația. Nu suporta aerul între etajele 50 și 55, unde erau fumaarele și creinatoriile. Sîmțea, așa, ca un gol de lift, ca un leșin, ca o stare de vomă.

Păi sigur, își reluă Ana un gând, ce are încurcarea limbilor cu Turnul Babel? Ascensorul, lipsa lui, fi cauza. Sau poate că tocmai venise unul cu ideea liftului, cu o altă viziune despre lume, și s-a is-

cal o discordie grozavă între ăia cu noul și ăia care țineau cu dinții de tradiție și așa a ieșit o babilonie de construcție!... Și pe urmă nici meșterul Manole nu apăruse pe lume, să vină cu ideea jertfirii de sine, de al său altceva, ca Turnul să dureze, să nu se mai dărime!... Însă Dumnezeu s-a speriat de construcția ăia babilonică și i-a pedepsit pe cei răi. I-a pedepsit pentru că n-au făcut Turnul după chipul și asemănarea sa, ci după chipul și asemănarea lor. Și de-atuncea lumea-i după cum i-a fost chipul primei construcții ce-a depășit posibilitățile timpului!...

Apoi, după o ezitare, cît trecu cu audea la alt rînd.

Dar prima construcție nu-i chiar omul? Și nu seamănă el în tot ce face cu un Turn Babel? Da, un Turn Babel, dar cu ascensor! Și cine-i liftul omului, cine-i ascensorul din el? Singele? Nu. Destinul? Nu. Astea-s date dinainte, dinafară, ca neprevăzutul însuși și pe care le găsești și la animale. Atunci? Credința. Poate conștiința. Da. Ea îi aceea care acum îl urcă pe om, acum îl coboară. Acum se oprește, acum se răzgîndește, acum o ia razna. Și care se luptă cu frica. Da. Dar în mersul ăsta în sus și în jos oare omul nu urmărește ceva? Ce să urmărească? Mersul lumii. Pe care îl ogîndește cu ascensorul lui. Un fel de tablou de comandă, uite, ca becuțele astea de la liftul meu, care indică la ce etaj se află.

N.B. E greu de știut acum, în clarobscurul evoluției, unde se termină gîndurile Anei și unde încep ale mele.

Și totuși, cînd omul a inventat liftul, după ce s-o fi luat? Cînd a inventat roata, avionul, submarinul, a imitat rostogolitul pietrelor, zborul păsărilor, înoul peștilor. Dar liftul? Nu țiam spus, conștiința. Ea i-a fost modelul. I-o fi fost, dar nu-i mai este. Așa cum la început natura era în om, ca să se descopere apoi că omul e în natură, tot așa la început liftul era în el, ca acum omul să fie prizonierul ascensorului. Al conștiinței adică. Da. Nu mai e ca pe vremea cînd si Turnul Babel era în om. Dar cine-i de vină că de-atunci s-a tot exteriorizat, s-a tot pierdut pe sine în urmele sale? Da, da, făcu acum Ana, bolborosind și clătînd din cap, conștiința omului e tot mai mult în afara lui, în vîzul lumii, la chemarea răscurilor ei, al pierzaniilor! Fără liftul din el, omul-i pierdut. De, azi sînt sute și mii de clădiri, de Turnuri Babel perfecte, cu lifturi marca lux, elegante, multicolore, de aluminiu sau sticlă, dar ce folos că în afară totul strălucește, dacă înăuntru, înăuntru, liftul omului îi stricat, defect, fi tot în reparații capitale?!

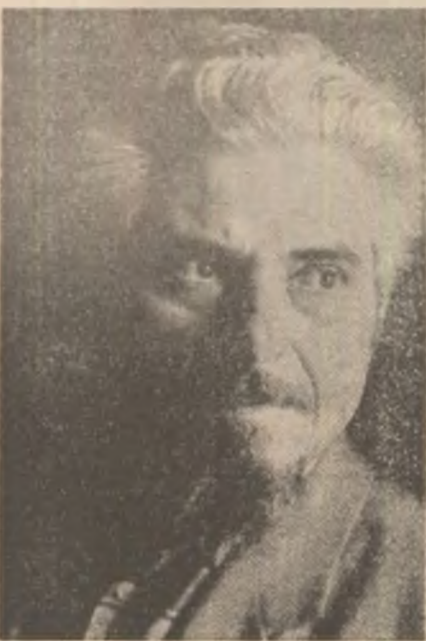
Un becuț indică etajul 74. Opre. Deschise ușa. Cel dinăuntru coborîră. Nici nu-i observase cine erau. Pentru prima oară cînd nu ascultă trîncănelile „călătorilor”.

Un gînd o obseda. Cine o fi inventat liftul? Americanii sau rușii? Asta depinde de indicații. Știa. N-o să întrebe și n-o să se mai gîndească la asemenea probleme. Ce-i veni?

Era chemată la etajul 160. Porni într-acolo.

(Din volumul „Încotro?” în curs de apariție la editura Porto-Franco)

george peagu

Dar eu nu știu de unde vin și unde Alerg me ca prin lumea asta mare — Cînd cred că ating rotundele-i hotare,

O nouă indoială mă pătrunde. Așa și știu că stelele-s rotunde Și toate vor pieri în depărtare.

Mirifica otravă

Deschideți-vă larg, mai larg, urechi Să torn în voi năvalnica otravă Crescută-n cet în inima bolnavă. Unde mai pîlpîie un melos vechi.

Bătut de ploala unor gînduri triste Străvechiul cîntec tot mai vrea să scoată Din adîncimi, o dragoste curată, Dar va putea o viață să reziste?

A început să cadă acum cenușa Ce inima o-năbușă de-o vreme În locul lui ies astăzi chiar blesteme

La care nu le pot închide ușa. M-am vrut înconjurat doar de căldură Dar nu găsesc decît blestem și ură.

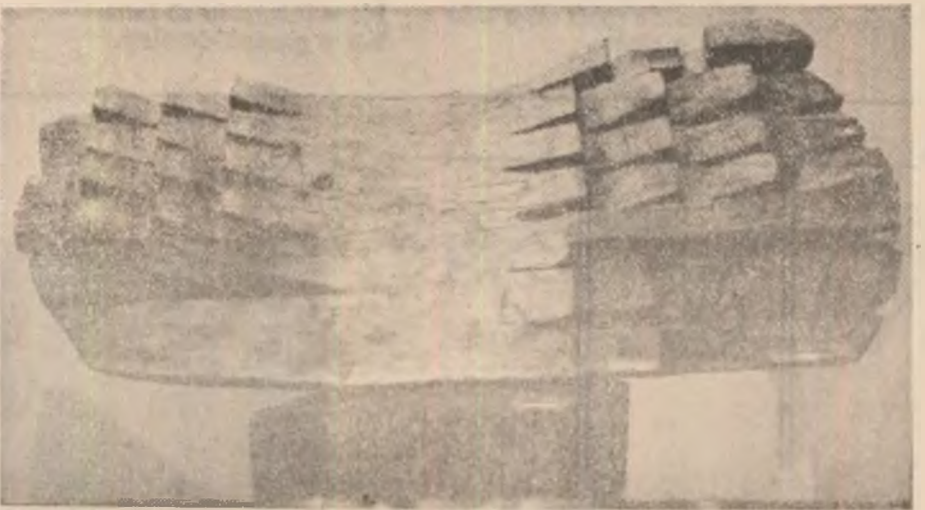
S-ar putea

S ar putea să vină primăvara — Cine știe, s-ar putea să vină S-ar putea s-avem atunci lumină Chiar de dimineața pină seara.

S-ar putea s-avem și o grădină Iar în ea o floare să răsară... S-ar putea s-avem un loc pe-afară Și parfumul proaspăt de sulfină.

S ar putea să ne simțim mai bine... Iar pădurea care înfrunzește Dincolo de timp, copilărește

S-ar putea gîndi și ea la mine. Tot aștept să vină primăvara Greierii să-mi cînte cu vioara..

La stăpin

I-am cerut piine, dar nu mi-a dat. Eu am făcut-o, el a tăiat-o și nu mi-a dat. Mi se cuvine deci, acum să mă odihnesc. Mi se cuvine să țai și să mănînc. Iar celui ce-mi stă în cale să-i dau peste gheare. Căci eu am răbdat de foame și am tremurat de frig mai toată viața. Cînd oile i le-am muls, tot țaptele cu grijă l-am strîns. Și untul l-am scos din lapte, și brînză, dar eu n-am mîncat decît rar din acestea. Cînd oile i le-am tuns, lîna am strîns-o fir cu fir, dar haine bune tot n-am avut niciodată. Mieii i-am îngrijit, i-am crescut, dar tot fără nici o răsplată. De-aceia am hotărît să plec de la stăpin. Că i-am muncit cu cîntec la tot ce m-a pus, iar el n-a avut grijă de mine nici cît de un animal de povară. M-a tratat mai rău decît pe acesta. Mult mai mare grijă are un țaran de bou său decît a avut stăpinul meu de mine. Țăranul e conștient de faptul că, dacă nu-i dă apă și hrană suficientă și la timp, animalul slăbește, își pierde puterea. El știe că dacă animalul n-are adăpost cum se cuvine, se îmbolnăvește, ba poate chiar să moară. Iar el nu mai are cu ce să-și are ogorul, nu mai are cu ce să-și aducă recolta acasă, n-are cu ce să-și

aducă lemnele din pădure sau cu ce să-și ducă sacii la moară. El știe că cel ce n-are animal de povară e ca omul infirm, ca omul fără o mină. Tot așa de folositor sînt și eu pentru stăpinul meu și eu știu foarte bine, nu mai el nu prea vede lucrul acesta. Căci lui nu-i pasă dacă eu rabd de foame sau tremur de frig, dacă am adăpost. El se îngrijește numai de burdihanul lui. Deci dacă stăpinul meu se scumpește la țărițe, înseamnă că pierde la faină. Și dacă el nu vede lucrul acesta, înseamnă că e prost. El nu-și dă seama că aș putea să-i fac mare rău, că pot să-i dau foc la hambare, la finare. De-aceia m-am hotărît să-l părăsesc. Altfel aș fi nevoit să-l fur, cum fac slugile celelalte. Dar eu nu pot să ajung pină acolo. Eu vreau să mi se dea ce mi se cuvine. Nu cer nimic mai mult decît să trăiesc cîntit și omenește de pe urma muncii mele. El a avut grijă doar ca eu să muncesc tot timpul, fără odihnă. Dar de hrana mea nu s-a îngrijit. Lui nu-i pasă că eu mi-am lăsat copiii în-cuiată în casă și mă așteaptă flămînzi să le duc ceva de mîncare.

Nu-i pasă decît să se îmbogățească și nu-și dă seama că eu sînt o parte din bogăția lui, că eu i-am adunat cea mai mare parte din avere. Doamne, ferește-l pe muritorii Tăi de stăpîni nechibzuiți!

EPISTOLA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE EFESENI

CAPITOLUL 3

Apostolatul lui Pavel printre neamuri. A cunoaște iubirea lui Hristos.

1 Pentru aceasta eu, Pavel, întemnițatul lui Iisus Hristos pentru voi, păgânii...²²

2 Dacă într'adevăr ați auzit de economia²³ harului lui Dumnezeu care mi-a fost dat mie pentru voi,

3 anume că prin descoperire mi s'a făcut cunoscută taina, așa cum pe scurt, v'am scris mai sus²⁴,

4 citind acolo, puteți cunoaște priceperea mea în taina lui Hristos,

5 care'n alte generații nu s'a făcut cunoscută fiilor oamenilor așa cum întru Duhul li s'a descoperit acum sfinților Săi apostoli și profetilor,

6 cum că păgânii sunt împreună — moștenitori și mădulare al aceluiasi trup și împreună — părtași ai ai făgăduinței întru Hristos Iisus, prin Evanghelie,

7 căreia eu slujitor m'am făcut potrivit cu darul harului lui Dumnezeu ce mi-a fost dat prin lucrarea puterii Sale.

8 Mie, celui mai mic dintre toți sfinții, mi-a fost dat harul acesta de a le binevesti neamurilor bogăția cea de nepătruns a lui Hristos

9 și tuturor luminat să le arăt care este economia tainei celei din veji ascunse în Dumnezeu, Cel Ce pe toate l-a zidit prin Iisus Hristos :

10 anume, ca Începătorilor și Stăpâniilor celor din ceruri să li se facă acum cunoscută prin Biserică înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri²⁵,

11 potrivit cu planul cel din veji pe care El l-a împlinit în Hristos Iisus, Domnul nostru,

12 Cel întru Care, prin credința în El, cu încredere avem îndrăznire și cale deschisă (spre Dumnezeu),

13 De aceea vă rog să nu vă pierdeți curajul din pricina necazurilor mele pentru voi ; ele sunt slava voastră !

14 Pentru aceasta îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos,

15 din Care orice neam²⁶ în cer și pe pământ își trage numele,

din NOUL TESTAMENT

Versiune revizuită, redactată și comentată de arhimandritul Bartolomeu Valeriu Anania sprijinit pe numeroase alte osteneli.

16 pentru ca El, după bogăția slavei Sale, să vă dea ca prin Duhul Său să fiți puternic întăriți în omul cel lăuntric ;

17 ca Hristos să se sălășluiască prin credință în inimile voastre ; înrădăcinați și întemeiați în iubire

18 să puteți înțelege, împreună cu toți sfinții, ce este lățimea și lungimea și adâncimea și înălțimea²⁷,

19 și să cunoașteți iubirea lui Hristos cea mai presus de cunoaștere, pentru ca să vă umpleți de toată plinătatea lui Dumnezeu.

20 Iar Celui Ce, potrivit puterii care lucrează în noi, poate face cu mult mai mult decât tot ceea ce noi cerem sau gândim,

21 Lui fie-I slava în Biserică și întru Hristos Iisus, în toate nemurile din veacul vecilor ! Amin.

CAPITOLUL 4

Unitatea trupului Bisericii. Viața cea veche și cea nouă. Dreptar pentru viața cea nouă.

1. De aceea eu, cel întemnițat întru Domnul²⁸, din suflet vă rog să umblați cu vrednicie²⁹, potrivit chemării cu care ați fost chemați,

2 cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, întru iubire îngăduindu-vă unii pe alții,

3 străduindu-vă să păstrați unitatea duhului, întru legătura păcii.

4 Un singur Trup³⁰ și un singur Duh, așa cum ați și fost chemați la o singură Nădejde a chemării voastre ;

5 un singur Domn, o singură Credință, un singur Botez.

6 un singur Dumnezeu și Tată al tuturor³¹, Care este peste toți și prin toți și întru toți.

7 Dar fiecăruia dintre noi i s'a dat harul după măsura darului lui Hristos.

8 Pentru aceea zice : **Suindu-Se la înălțime, robli-a robia și daruri datu-le-a oamenilor.**

9 Iar aceea că S'a suit — ce înseamnă decât că El mai întâi S'a pogorit în părțile cele mai de jos ale pământului ?

10 Cel Ce S'a pogorit, El este și Cel Ce S'a suit mai presus de toate cerurile, pentru ca să umple totul³².

11 Și El i-a dat pe unii să fie apostoli, pe alții profeți, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători,

12 ca să-i pregătească pe sfinți pentru lucrarea slujirii, spre zidirea trupului lui Hristos,

13 până ce toți vom ajunge la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos ;

14 ca să nu mai fim copii, clătinați de valuri și purtați de orice vânt de nvățatură incoace și'ncoala prin viclenia oamenilor, prin meșteșugul lor de a atrage'n rătăcire ;

15 ci'n iubire trăind după adevăr, în toate să creștem întru El Care este Capul, Hristos,

16 dintru Care întregul trup, bine alcătuit și bine încheiat prin toate legăturile care-l hrănesc după lucrarea fiecărei părți la măsura ei își face creșterea spre a se zidi el însuși întru iubire³³.

27 Dimensiunea infinită a planului divin (vezi și Rm 8,39).

28 Dublă semnificație : de dragul Domnului ; robli de Domnul (în dulcea robie a Domnului).

29 Să duceți o viață vrednică

30 Trupul Bisericii.

31 Versetele 4—6 : șapte elemente ale unității creștine.

32 Literal : toate (lucrurile) ; întreaga existență.

33 Versetele 15—16 : Fiind Biserica trupul lui Hristos, Capul este acela care coordonează funcționarea specifică și lotuși unitară a tuturor componentelor vitale.

17 Așadar, aceasta spun și mărturisesc întru Domnul : de acum să nu mai umblați așa cum umblă păgânii în deșertăciunea minții lor,

18 întunecați fiind la minte, înstrăinați de viața lui Dumnezeu, din pricina necunoștinței, care este în ei, din pricina împietririi inimii lor ;

19 fiind ei în nesințire, s'au dat pe ei înșiși nerușinării, spre nesățioasa săvârșire a tot felul de necurății.

20 Voi însă nu așa L-ați primit în învățatură pe Hristos³⁴,

21 dacă'ntr'adevăr L-ați ascultat și dac'ați fost învățați întru El așa cum este adevărul întru Iisus :

22 Să vă dezbrăcați de omul cel vechi al fostului vostru fel de viață, care se strică prin poftele înșelăciunii,

23 să vă înnoiți în duhul minții voastre

24 și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel zidit după Dumnezeu în dreptatea și sfințenia adevărului.

25 Pentru aceea, lepădând minciuna, **grăiți adevărul fiecărui cu aproapele său**, căci unul altuia ne suntem mădulare.

26 Mâniați-vă, dar nu păcătuți³⁵ ; peste mânia voastră să nu apună soarele,

27 nici să-i dați diavolului prilej.

28 Cine-a furat să nu mai fure, ci mai degrabă să se ostenească lucrând cinstit cu mâinile sale, ca să aibă să dea celui ce are nevoie.

29 Nici un cuvânt rău să nu iasă din gura voastră, ci numai cel care este bun spre zidirea cea de trebuință, pentru ca el să dea har celor ce-l aud.

30 Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiti pentru ziua răscumpărării.

31 Să piară de la voi toată amărăciunea și întărătarea și mânia și strigarea și blasfemia împreună cu toată răutatea.

32 Ci fiți buni între voi, milostivi, iertându-vă unul altuia așa cum și Dumnezeu v'a iertat vouă întru Hristos.

34 Literal : Nu așa L-ați învățat pe Hristos. Sintagma neobișnuită chiar în greaca veche ca e cu atât mai derutantă în limba română, în care același verb are două direcții : a învăța (pe altul), a învăța (ceva, de la altul). Textul de față merge pe această a doua direcție ca și cum ai spune : Pe Platon l-am învățat din scoarță'n scoarță.

35 Textual : Mâniați-vă și nu păcătuți. Citat ad literam din Ps 4.5. în versiunea Septuagintei. Prin conecție, mânia e rifească ; păcatul constă în prelungirea și amplificarea ei (vezi conținutul și versetul următor).

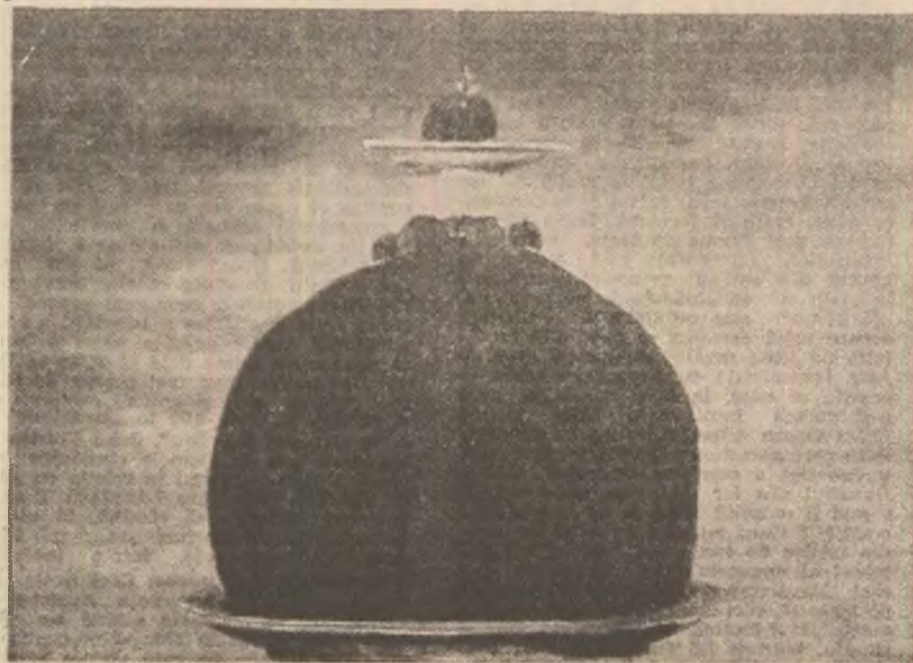
Arte minore

„Căminul artei“ — sala de la parter — ne-a propus recent un „recital“ ambientalist, semnat de o artistă decoratoare ce nu și-a prea etalat pînă acum, în mod consistent și convingător, opera: **Ecaterina Ciuc**. De această dată, ni se oferă prilejul de a-l recepta mesajul creator prin intermediul unei expoziții personale dense, dar și deconectante. Artistă are în spate o meritorie experiență de creație, multe lucrări de ale sale înobilind astăzi incinte oficiale sau particulare din țară și străinătate. În principal, contribuțiile cele mai semnificative sînt în domeniul decorăției textile, în construcții parietale de amploare, cîteva fiind selecționate a ne reprezenta, în decursul timpului, și într-o serie de expoziții internaționale.

Pe acest plan judecînd apariția recentă a artistei într-o sală bucureșteană, fatalmente prea puțin potrivită expunerii creațiilor sale de bază, ceea ce ne descumpănește este caracterul eterogen al expoziției. Pe de o parte, șase piese parietale mari ce se vor, bănuim, definatorii pentru preocupările statornice ale artistei și, pe de altă parte, o numeroasă colecție de iconograme, pe lemn și pe sticlă, ce se vrea probabil un exercițiu adiacent și profitabil al înțelegerii sale de căpățîi. Înțelegem aceste rațiuni speciale, care notifică o „stare“ a lumii noastre artistice, însă spre pauperizare și anevoie reînscindându-i-se meritele și valoarea perenă a produselor pe care le făurește.

Pornind de la aceste considerente, „pictura“ cu tematică religioasă a acestei înzestrate maestre a tapiseriei contemporane rezumă o serioasă cunoaștere a genului și a tradiției autohtone, mai cu seamă în privința picturii pe sticlă.

În acest domeniu, artista aglutinează experiențe semnificative ale școlilor din zonele Făgărașului, Hăjdătelor. Nuculei, Maramureșului. Dar Ecaterina Ciuc nu se restrînge doar la sintetizarea expresivă și stilistică a acestor modele tradiționale, ci le amendează, cu precizia mai mare a desenului, cu o mai rafinată știință a compoziției, prin tratarea mai detaliată a conținutului narativ și de simboluri al temelor alese. Ca să nu

Ștefan Cilția : Compoziție

mai vorbim de îmbogățirea cromatică ce o propune artista în seria sa de icoane pe sticlă, culori de o învăluitoare căldură și acuratețe expresivă, ce atestă un fapt surprinzător: abaterea de la regula nescrisă a tradiției nu o anulează, ci îi amplifică deschiderile spre orizontul percepției contemporane. În pictura pe lemn, artista încorporează tendințe mai diversificate, ce merg spre școlile rusești și ucrainene, într-un efort de rafinare a mijloacelor de expresie pe care arta bizantină le pune la dispoziția oricărui practicant al genului. În ansamblu, aceste tentative pictografice ale Ecaterinei Ciuc înglobează mult profesionalism și pasiune pentru domeniul ales, rezultatul depășind limitele unei simple diletanțe ori ale exercițiului circumstanțial de atelier (și de necesitate!).

În ceea ce privește creația de obiecte decorative textile — adică acolo unde artista se află „la ea acasă“ — oferta

Iustin Bratu : Mamă cu copil

expusă definește convingător o personalitate creatoare ce-și stăpînește meșteșugul care, fără să ambiționeze ori să încerce formule stilistice novatoare, ilustrează convingător tendințele contemporane ale tapiseriei românești — aflată, prin exponenții ei cei mai de seamă, printre corifeii europeni ai acestei „arte minore“. Artistă compune, în ansambluri sugestive și cu efecte decorative bine conduse, forme desfășurate bi- sau tridimensionale, coerent articulate și individualizate în planul poeziei alegorice. Căci ne aflăm în fața unor compoziții alegorice, din care nu lipsesc simbolurile abstracte, semn al unei elaborații cu un conținut liric și ideatic important. Dar ceea ce impresionează cel mai mult în aceste compoziții ale Ecaterinei Ciuc este rafinamentul ambianței cromatice pe care o imprimă fibrei textile, sporind astfel forța sugestiei plastice a compozițiilor.

Corneliu Antim

muzica

Debuturi

Genul muzical care suferă, la ora actuală, cel mai mult de lipsa unor interpreți valorosi, este, să recunoaștem, opera, deși, paradoxal, semnale despre succese de proporții ale tinerilor noștri muzicieni sosesc, din întreaga lume, referitor tocmai la artiștii lirici. Unii idealisti mai cred că, dacă vreunul dintre românii afirmați în străinătate, ar cînta pe scenele din țară, săliile ar fi pline — infirmarea a venit, nu demult, la spectacolul Elenei Moșuc, revenită special de la Zürich pentru a evolua pe scena Operei Române, în fața unei săli... goale.

Un alt paradox este faptul că, în ultima vreme, se naște o altă mentalitate — aceea de a nu-i remarca pe cei cu voci excepționale, dar fără „firmă“ și relații. Mai mult chiar, unii specialiști sînt tentați să zimbească ironic dacă cineva face „imprudența“ să-i laude pe cei care nu au alt argument și altă avere decît vocea dăruită de Dumnezeu și cizelată, în timp, printr-o muncă enormă.

Am ascultat, la Constanța, o superbă „Tosca“ interpretată, în debut, de tînăra soprană Florența Marinescu, a cărei voce a fost remarcată, încă din conservator, a fost apreciată în mod deosebit la audierea din primăvară pentru Kameroper Wien, dar cei în drept se fac a nu auzi. Poate că, dacă direcțiunea Operei din București ar afla că, în 1984, Florența Marinescu a fost finalista la Concursul Belvedere — Viena, iar în 1985, la Bussetto — Italia, considerată de Carlo Bergonzi drept cea mai bună Lady Macbeth din concursul Voci verdiene, s-ar hotărî să o solicite măcar pentru un spectacol pe prima scenă lirică a țării, unde nu se cîntă o serie de opere tocmai pentru că nu există primadona. Vocea amplă, de o calitate aparte, cu acut strălucitor și mediu bine timbrat, temperamentul ardent, frumusețea și inteligența interpreteți s-au reliefat, din nou, în rolul Floriei Tosca, susținut, pînă la acuta finală, cu o inten-

sitate emoțională și expresivă deosebită, fără a trăda vreă urmă de efort.

Cîteva seri mai tîrziu, la Sala rondă de la Bancoop, am trăit bucuria unui alt debut, de această dată într-un recital de operă, primul susținut la București de mezzosoprană Ecaterina Tuțu care, deși prim solistă a Operei Române (de patru ani), a fost „descoperită“ de mulți abia cu această ocazie. Într-un program extrem de dificil, incluzînd șapte arii de „rezistență“ din „Carmen“, „Bărbierul din Sevilla“, „Samson și Dalila“, „Ioana d'Arc“, „Cavaleria rusticana“ și „Don Carlo“, Ecaterina Tuțu a cucerit ro-pote de aplauze prin frumusețea vocii, eleganța interpretării, prin expresivitatea cu care investește fiecare cuvînt, generozitatea frazării și egalitatea de registre, remarcată chiar și în salturile din acut în grav. Decupat, în majoritate, din opere în care a debutat pe scena Operei bucureștene, recitalul susținut de Ecaterina Tuțu s-a încheiat cu aria lui Eholi din opera „Don Carlo“ de Verdi, în care, cu o lună în urmă, fascina publicul prin întreaga construcție vocal-scenică a personajului întrupat (nu la premieră, pentru că, probabil, distribuțiile se fac în ordinea vîrstei, nu a valorii). O asemenea mezzosoprană ar trebui să declanșeze valuri de superlative în zeci de cronici, dar acestea nu prea există sau o menționează cînd și cînd, în treacăt. Trebuia să debuteze, cu doi ani în urmă, în „Cavaleria rusticana“, dar, deși figura deja în distribuție, a fost înlocuită de... o „tînără“ în prag de pensionare (dar posesoare a... trei boutique-uri) — deci, tot în ordinea vîrstei — nici pînă acum Ecaterina Tuțu nu a reușit să debuteze în acest rol.

Nu cred că trebuie să așteptăm „fărimiturile“ românilor care vin „în vizită“ în țară, înconjurați de aureola vestului și plini de rezerve față de Opera Română — ar trebui să știm să cultivăm florile din grădina noastră, care vor să înflorească aici, pentru bucuria publicului „de acasă“, dar nu le culege nimeni. Poate că, atunci cînd contractele din străinătate le vor porta pe marile scene ale lumii, specialiștii le vor „descoperi“, în fine — de un veac și mai bine, gloria românilor se construiește „afară“ pentru a fi recunoscută în țară.

Ar mai fi o singură întrebare, desigur, retorică — în străinătate, impresarii vor dori să afle ce scriu cronicarii din România (măcar) despre debuturile lor în roluri importante? Răspunsul este, din păcate, unul singur — (aproape) nimic.

Anca Florea

parțial color

Perfidele manevre

Micul nostru ecran bate — or fi de vină sateliții? or fi de vină valizele diplomatice? — atît de departe, încît și Congresul Statelor Unite a rămas o vreme mut de admirație la schimbările produse, întempestiv, în mereu tînăra și originală noastră democrație. Altfel zis, am depășit obsesia europeană și am trecut deja oceanul, să oferim și altora modele, fiindcă ei, luați cu afacerile, au uitat să se mai îngrijească și de spirit. Or, aici, noi deja le dăm clasă. Tot mai multe emisiuni au un sunet și o distincție aparte. Parcă le-am mai văzut, parcă le-am mai auzit cîndva. Nu știm dacă memoria e de vină sau, pur și simplu, cineva ne-o încearcă, să vadă cît mai putem noi rezista. Acum vreo cinci-șase ani în urmă o voce hotărîtă ne zguduia membrele televizoarelor. Cînd pronunța numele lui Ceaușescu și-a lui ceată, toți săreau în lături, fiindcă Eugen Mandric tremura el însuși de plăcerea de a fi în serviciile celui mai iubit fiu al poporului. Ei, bine, prin nu știm ce manevre subtile, după atîtea recu-perări și, cea mai recentă e a lui Dinu Săraru, în plină aniversare cotroceneană, iată-l pe mai sus-numitul din nou în slujba istoriei, comentînd, ceva mai puțin aprins, chiar așa „dosarele istoriei“. Să auzi și să-ți faci cruce, cu stînga însă, fiindcă glasul ăsta vine parcă din fundul pămîntului. Cum ne amintim noi atît de bine de trinumul dictatorial: l-am recuperat, îl recon-ditionăm și-l refolosim. Numai că rugina coardelor vocale nu se scutură ușor, deși cred că tovarășul Mandric a fost la mulți fierari să-i ascuță și dinții. O descoperire de senzație la Căciulați ne este servită cu pipeta, în doze mici și anodine, iar comentatorul ei, Octavian Cepraga, binecunoscut pentru suficiența și pompierismul său

comentează din virtul limbii, ironic niște scene atît de tragice. O astfel de descoperire ar fi ocupat, în alte părți, ecranul pe mai multe zeci de minute, și la o oră de maximă audiență, ca să fim și noi în ton cu limbajul la zi. În conferința de presă a bravului nostru președinte, operatorii sînt cu toții imparțiali. Cînd se pune o întrebare ce-l poate favoriza pe emanat, gazetarul e prezentat din toate părțile, să știe tot boborul ce oameni alesi și destoinici avem, dar cînd se ridică în picioare Neculai Constantin Munteanu și atacă frontal precaritatea conducerii, e ținut la distanță de obiectiv, într-o umbră dubioasă, iar glasul îi este atacat de paraziți suspecti, fiindcă personajul cu pricina vorbește la postul de radio „Europa Liberă“. Cum o să mai fie și vedetă după cite adevăruri aruncă în microfoane! Nu el, și mulți ca el, au ajutat la venirea domnului Iliescu pe tronul regaș din Cot oteni! Ce repede mai capătă amnezii anumiți tovarăși!

Ca să nu-și obosească privitorii, fiindcă aceștia sînt în stare să dea crezare unor scriitori și artiști, superba noastră televiziune a mutat emisiunile literar-culturale de la ore acceptabile la altele care se confundă cu ieșirea onora din schimbul întîi sau atunci cînd curioșii abia își agață paltoanele în cuier. Nu scriitorii s-au opus cu vehemență dictaturii, nu ei au trimis scrisori de revoltă la posturi străine, nu ei au întreținut un climat de negare continuă, pînă la căderea tiranului. De ce să fie acum privilegi-ați? Nici măcar onorați cum li se cuvine, și poate că programarea acestor emisiuni în prelungirea „Calendarului zilei“, unde Smaranda Jelescu, ruptă și ea din trupul lui Dinu Săraru, face fete-fete, cînd nu mai face față, ar însemna o performanță de marcă în regimul magnetic din strada Pangratti. Nici la miezul nopții n-ar fi rău, atunci cînd poezii, în declamări, s-ar putea îngîna cu cucuvelele, în concertul lor de gală de pe insula, atît de fermentată care a devenit acum Cotrocenii.

Marius Tupan

Urmare din pag. a 16-a

Georges Simenon

Se observe reacțiile și să se vadă cât îl țin curelele!

Simenon are motive să sufere. Unii văd în această acțiune confirmarea deprecierii scriitorului, începând din ziua în care librării au adus autorii să dea dedicații pe tețghea. Foiletoniștii profesioniști sînt furioși de discreditarea pe care unul dintre ei o aruncă asupra activității lor. Redacțiile freamătă de toț soiul de rumori: unii vor să-i administreze o bătaie pe măsura performanței, alții promit intentarea unui proces dacă-și pune proiectul în aplicare. Un cronicar pe nume Georges Pioch, strigă sus și tare că va fi primul care va trage în geamurile coliviei!

E goana după onoruri, chiar dacă el n-a întreprins nimic încă (...)

Nu va exista o colivie de sticlă. Motivul? Ziarele enunță mai multe: Merle și Simenon au renunțat datorită protestelor vehemente... pretențiile financiare ale romancierului au sporit dimensiunea scandalului... prefectura Poliției vrea să interzică o exhibiție care ar tulbura ordinea publică... sticlăul n-a fost gata la timp... Paris-Matin a dat faliment prea curind, afacerea nemaiputindu-se finaliza...

Probabil că ultima explicație e cea bună. După dispariția cotidianului Simenon nu se descurajează. Îl delegă pe confratele său Marcel Sauvage să propună ideea lui Elie-Joseph Bois, patronul de la *Petit Parisien* și lui Léon Bailby de la *L'Intransigeant*. Degeaba, din fericire. Căci, așa cum a observat foarte exact redactorul de la *La Wallonie*: ar fi o sinucidere. Incredibil în această istorie este că Georges Simenon a fost considerat pînă la sfîrșitul zilei drept omul-care-a-scris-un-roman-închis-într-o-colivie-de-sticlă! Trebuie s-o spunem că memorialiștii s-au hotărît să întrețină mitul.

„Publicul vine cu grămada. Ziarele îl anatemizează. I se dezvăluie numele. Performanța are loc (...)” va povesti Youki Desuos. „Simenon a făcut pariu să scrie într-un timp record un roman întreg închis într-o colivie de sticlă, sub ochii publicului” își amintește André Warnod. „Merle a exploatat această mină: Georges Simenon închis într-o colivie de sticlă sub privirile un public uluit, va scrie un roman-fluviu

cules fără oprire de linotipurile de la *Petit-Journal* (...) va spune Florent Fels. Louis Martin-Chauffier va vedea în această aventură originea excepționalului contact dintre Simenon și marele public, fiindcă, după el, un lansator de ziare plimbase colivia pe boulevard: „Sub o ploaie de jalbe zburătoare, Sim își menținea echilibrul la comandă”. Alții jurau chiar că l-au văzut la lucru, furnizînd chiar amănunte inedite: nu ridica deloc capul... scria foarte repede... se întimpla în holul de la *Petit-Journal*, ba nu, la încrucșarea Cadet...”

Așa că, pînă în 1986, în pofta dezmințirilor repetate ale celui interesat,

Simenon, „Citroenul literaturii”. Desen de R. Soupault (1927)

se putea citi chiar în foarte scioasa lucrare *Histoire de l'édition française*: „Repede celebru, putea fi văzut scriind într-o colivie de sticlă sub privirile atente ale cititorilor care așteptau continuarea foiletonului. Făcînd avere, Simenon a părăsit asemenea exhibiții”.

Pînă la urmă ce i-a adus întimplarea? Douăzeci și cinci de mii de franci de care avea, fără îndoială, nevoie și o legendă care i-a convenit. Poate fi considerat anul 1927, anul nonevenimentului coliviei de sticlă, drept adevărata naștere a „fenomenului Simenon”.

La început a folosit această etichetă pentru a se singulariza făcîndu-se cunoscut marelui public. Cînd voia să fie recunoscut de egalii colegi de literatură, întimplarea devenea incomodă.

Viena, muzica nouă... și noi

Orice călătorie la Viena, ori de cîte ori o vei fi făcut-o anterior, este — mai cu seamă dacă se întimplă să fii muzician — o călătorie spre Izvoarele eterne ale artei sunetelor. Dunărea nu mai este de mult albastră la Viena, tradiția muzicală are, în mare măsură, alură muzeistică, iar locuitorii capitalei fostului Imperiu nu mai cred că răiesc în centrul sonor al lumii, și totuși... Și totuși, muzica este, încă, la Viena, mai acasă la ea decît oriunde în altă parte.

Pentru a înlătura acuza că urmașii celor care au ascultat, întîia oară, operele lui Haydn și Mozart, Beethoven și Schubert nu ar fi capabili să recepteze sonoritățile muzicii secolului XX (acuză pe care o formula astăzi — perfid și voalat — Pierre Boulez), Claudio Abbado, Generalmusikdirektorul de la Staatsoper din Viena — și, implicit, un fel de ministru al muzicii — s-a hotărît să înființeze un mare festival de muzică nouă, pentru a o populariza în cele mai diverse medii.

Evident, mijloacele puse „la bătaie” în acest scop sînt imense; sume cu multe zerouri la sfîrșit sînt obținute de la statul austriac (și nu numai de la el) pentru a angaja cele mai calificate formațiuni din lumea muzicii contemporane, cei mai experți solisti ai acesteia, compozitorii cei mai bine cotați la ora actuală.

Ca urmare, festivalul Wien Modern, care numără, deja, cîteva ediții, durează mai bine de o lună de zile (de la sfîrșitul lui octombrie, pînă în prag de decembrie), se bucură de o prestigioasă audiență în mediile muzicii noi și antrenează impresionant, numeric, straturile de ascultători.

Pe afișele festivalului (mă refer, acum, evident, la toate edițiile sale) se află (aproape) toate numele importante ale muzicii contemporane, apărute și

lansate după al doilea război mondial: Olivier Messiaen, Karlheinz Stockhausen, Pierre Boulez, Luciano Berio, Witold Lutoslawski, Luigi Nono, György Ligeti, Elliott Carter, Yannis Xenakis etc., etc.

Anul acesta, Wien Modern a făcut o nouă tetativă de a-și mări compasul opțiunilor stilistice; prin introducerea unor autori încă necunoscuți (sau aproape) publicului vienez. Această diversificare a preocupărilor respectivelui festival ne privește și pe noi. În ce fel, voi încerca să arăt în episodul următor.

Fred Popovici

Margareta Spătaru: Primăvara

moda, altfel

„Correre il palio”

Din secolul al patrusprezecelea nimic important nu s-a mai întimplat la Siena, în afară de *Palios* (concursuri de curse de cai). Mai întii, din motive istorice și urgii selective natural, mai apoi, din motive prospere, strălucitoare, datorate turismului, prin secole, moda *Palio* a supraviețuit altor mode din Siena, „una din frumusețile lumii ce-ți iau respirația” și se răsfață și astăzi, cu cochetărie cam vulgară, cu zgomot supărător, cu escrocherii necamuflate dar pline de succes, cu entuziasm specific local și național, vîle buna și pregătiri pline de zel, căci mai întotdeauna, ca la toate sărbătorile, sînt mai emoționante pregătirile. Fiind un oraș-stat foarte bogat, rivalul militar al florenței evului mediu, Siena în 1348 a fost izolată de cumpăta Moarte Neagră, neiertătoare ciumă care i-a înghețat toate posibilitățile de comunicare și dezvoltare și a înghețat-o ca sub puterea unei vrăji în magia formă pe care și-o menține și astăzi. Există, astăzi, și iubitori de artă care vin să admire pictura și mai ales arhitectura considerată „unică” în Europa dar majoritatea celor ce-și permit luxul călătoriilor de plăcere vin la Siena să urmărească „nebu-nele” curse de cai și lasă orașul cu străduțele întorcheate să pară o scenă dintr-o veche tapiserie ce mucește pe pasnic, se ruinează pe nesimțite, sub soarele toscan.

Starea fierbinte a acestor curse burlești ce aprindeau spiritele competiționale în evul mediu avea ceva din cruzimea jocurilor predecesorilor din vremea romanilor. Siena a păstrat „nebu-nele *Palios*” cum ar fi păstrat o Lume Pierdută, undeva în spațiu, un dinozaur. Unele orașe medievale chinuiau în aceste curse măgari sau taurasi. În Roma papală erau folosiți evreii. Brutalitatea manifestării, agresivitatea excitată a publicului fac și astăzi ca bătrînii să evite spectacolul, din cauza riscului de a fi trînțiți, sufocați, căleați în picioare.

Curse propriu-zisă este o întrecere între micile parohii și micile localități învecinate, care astăzi fac parte tot din Siena și sînt doar districte administrativ. Fiecare district se numește *contrada*

și cuprinde cîteva suprafețe cu blocuri și cîteva case vechi. Dar din șaptesprezece, cîte sînt, în fiecare an vin zece dintre ele să se confrunte, aducînd cu ele garanția granțelor, loialitatea, cuorile regionale, emblemele și seriozitatea ieșită din comun, neverosimilă, acordată evenimentului. Ele poartă nume curioase ca Oca, Bruc, Torre, Tartuca, Nicchio (Gisca, Omida, Turnul, Broasca țestoasă, Scoica de mare). Fiecare *contrada* (un modest teren limitat simbolic) are steagurile sale, imnurile sale, bisericile sale separate și chiar un fel de hol, de „sală-capitală”.

Toți care vin, localnici sau vizitatori, știu că faimoasa cursă este o înșelătorie grosolană, o farsă strident colorată, o ianiaronadă, o moda care trebuie să supraviețuiască de dragul Senei. *Contradelle* nu posedă cai, sînt cartiere modernizate acomodată cuceririlor practice ale zielei, cu oameni cu preocupări contemporane. Cu cîteva zile înainte de curse se string animale de prin satele învecinate, de la crescătorii și cu certuri, tirguleli, trafic de influență, „pile” și „găinării” se impart caii, Mîtuind jocheii, dopînd animalele, conspirînd în grupuri pentru blocarea celor mai buni cai, unii trebuie să cîștige, căci se fac pariuri grase și se ajunge la bătăi „ca-n filme”. *Contrada* cea mai întinsă, cea mai bogată, cea mai respectată e de așteptat să cîștige; dar rezultatul e imprevizibil, forțele subterane, benefice și malefice lucrează în forțe, ca la alegeri, se fac jurăminte pentru șmecherii prezente și viitoare, totul ca să fie cîștigat steagul de onoare și să fie implintat în fruntea acelei zise „sală-capitală”. Și acest drapel atît de dorit, pentru care se comit fel de fel de josnicii este pictat cu chipul Fecioarei Maria, căci *Palio* este o manifestazione intru cînstirea Sfintei Fecioare.

Delilarea participanților, nu numai a caller și a jocheilor ci și cea a reprezentanților *contradelle* este un spectacol de poveste, gestică, muzică, organizarea rîndurilor, costumația, coloritul, ierarhia simbolică, bufoneria, glumele grosolane cu publicul, veselia ridicolă și molipsitoare ca ciuna ce-a împietrit Siena de altădată, s-au păstrat intacte, au prosperat cuceritoare, convingătoare. E ca și cum ar fi cuprins un oraș, cu pulsul său inimitabil și de neînlocuit într-un tablou din evul mediu, care sub o baghetă magică a fost cuprins de mișcare, de viață. Abia după aceea începe ceea ce lumea modernă a deteriorat: „Correre il Palio”

Corina Cristea

RIB INTERNATIONAL S.R.L.

bd. Magheru 1-3, et. 5 BUCUREȘTI, Tel: 151.930, Telex: 10.557, Fax: 120.968

VĂ OFERĂ EN-GROS URMĂTOARELE PRODUSE DIN IMPORT:

DIN REPUBLICA FEDERATIVĂ CEHĂ ȘI SLOVACĂ, ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU ROMÂNIA:

- GAMĂ COMPLETĂ DE OBIECTE DIN STICLĂ, TIP CRISTAL BOHEMIA, ÎNCLUSIV CORPURI DE ÎLUMINAT.
- GAMĂ COMPLETĂ DE ARTICOLE DE MENAJ DIN STICLĂ TERMOREZISTENTĂ.
- GAMĂ COMPLETĂ DE ARTICOLE DIN PORTELAN

GAMĂ COMPLETĂ DE PRODUSE DIN MATERIAL PLASTIC, (TIP DE MASĂ, FUNGI ȘI ETC.)

- MERCERIE
- PAPEȚĂRIE
- RUCIȘTIE ȘCOLARĂ ETC.

**PREȚURI AVANTAJOASE
LIVRARE RAPIDĂ**

GEORGES SIMENON

La începutul anului 1927, pe Robert Merle îl preocupă un nou plan: să facă un nou mare cotidian de stînga, cu titlul **Paris-Matin**. Îl caută pe Simenon nu pentru a-i încredința editorialele politice: „Te vom lansa cu un roman pe care-l vei scrie sub ochii cititorilor. Vei propune o duzină de personaje din care publicul va alege trei. Vei propune vreo zece titluri din care cititorii vor alege unul și vei scrie sub ochii publicului în cele trei zile și trei nopți care îți sînt acordate...”

În mintea lui Merle, nu mîjea ideea de a-l lansa pe Georges Simenon — care nu-i ceruse nimic — ci să lanseze **Paris-Matin**. Nu i-a spus nimic, dar romancierul nu a întîrziat să înțeleagă: va fi un circ! Pînă la urmă, numărul se va desfășura într-o colivie de sticlă așezată ori pe terasa de la Moulin Rouge sub aripi, putînd fi observat de oricine, sau în holul ziarului. Pașunile scrise vor fi afișate treptat înainte de a fi culese de linotipisti de la **Paris-Matin**.

Simenon nu acceptă o propunere ci o sfidare pe care o aprobă. Se simte bine în apartamentul din cartierul Harel transformat în săli redacționale în care echipa viitorului cotidian lucrează febril. Pe culoare, se putea citi un afiș încercînd să rezume spiritul echipei: „numai ași, nu valeți!”

Planurile coliviei au fost comandate unui arhitect. Vor fi încredințate pentru executare unui sticlă din rue Paradis, în vreme ce Merle și Simenon, „directorul” și „omul de litere” sau mai curînd impresarul cu campionul semnează un contract redacțiu conform normelor legale cu timbrul Republicii franceze.

„A fost prezentat și convenit ceea ce urmează: Dl. Georges Sim se angajează să scrie sub ochii publicului și sub controlul său, un roman al cărui subiect, titlu și personaje vor fi indicate printr-un referendum deschis în prealabil, fiindu-i comunicate de un aprod în momentul intrării în localul ce-i va fi atribuit, local care va trebui să fie constant accesibil publicului și în care dl. Sim va ocupa o colivie de sticlă sau o boxă în mare majoritate de sticlă, publicul avînd, din prima clipă, un acces nelimitat zi și noapte. Dl. Sim se angajează să scrie romanul în limita unui foileton obișnuit de ziar evaluat în oră de muncă. Întregul roman a fost fixat la maximum șazeci de foiletoane avînd obligația să fie terminat într-o săptămînă, fără ca dl. Sim să aibă posibilitatea comunicării cu altcineva, în afară de condițiile de corectură-control stabilite de ziar. Referendumul astfel prevăzut va permite cititorilor **Paris-Matin**-ului să aleagă, dintre douăsprezece titluri noi de roman propuse de ziar, pe cel care va servi drept temă autorului, subînțelegîndu-se că fiecare titlu va corespunde unui subiect dintr-un gen stabilit dinainte, cele douăsprezece titluri vor fi de genuri diferite. Referendumul va permite totodată cititorilor să aleagă, dintre cincizeci de tipuri de personaje descrise dinainte, pe cele opt protagoniste ale romanului, autorul avînd dreptul de a adăuga personaje episodice sau secundare obligîndu-se însă să rezerve celor indicate de public, rolurile cele mai importante. Este de la sine înțeles că publicarea romanului și publicitatea al cărui obiect ar fi direct sau indirect, sînt rezervate în exclusivitate ziarului **Paris-Matin**. Totul fiind stipulat prin următoarele condiții:

Articolul întâi: M. Georges Sim va primi de la Eugène Merle suma de cincizeci de mii franci (50 000 franci) a semnarea prezentului contract tînînd oc de act de descărcare și o altă sumă de cincizeci de mii franci (50 000 franci) la îndeplinirea angajamentelor precedente.

Articolul doi: Dl. Georges Sim va primi totodată o remunerație de un franc și douăzeci și cinci de centime (1.25F) de rînd, pentru romanul publicat de **Paris-Matin** fiind înțeles că lungimea zisului roman va fi fixată de direcția ziarului, neputînd totodată să fie mai mică de zece mii de rînduri.

Articolul trei: S-a mai convenit că dl. Georges Sim va mai avea o redu-

«Omul care a scris un roman închis într-o colivie de sticlă»

Simenon în 1925

La opt ani rătăcește de la șase dimineața pe străzile din Liege. La șaptesprezece ani, Georges Simenon, aduce la redacția **La Gazette de Liege** o convorbire inventată cu mareșalul Foch. La douăzeci și unu de ani scrie încontinuu foiletoane în camera de hotel. Este cînd Gode Gut, cînd Jean du Perry sau Christian Brulls. Incepe să existe, definitiv, scriitorul Simenon (1903—1989) omul care va semna circa 200 de cărți cu pseudonim și tot atîtea cu numele său. El este tatăl prodigiosului Maigret, unic în literatură. Pierre Assouline a trebuit să citească, să verifice, să descopere mii de documente — unele din arhive inedite — pentru a pătrunde misterul unui băiat trist, unui bărbat nefericit și al unui tată zdrobit, trăind în scrierea literaturii sale. Belgia, Franța, America, Elveția, patru țări ritmează viața în care Simenon se impune, face avere, continuînd să-și urmărească neliniștea din carte în carte. Pierre Assouline ne dezvăluie adevărul despre dramele sale familiale, nebuniile exhibiției (asemeni episodului ce urmează, publicat în revista *Lire*, oct. 1992), făcînd să re-

învie, prodigios un om cu relațiile sale, cu prezența în cultura și literatura anilor 1930—1950. Biografia lui Pierre Assouline **Simenon** a apărut la editura Julliard, avînd un număr de pagini record: 750.

de Pierre Assouline

cere de cincizeci la sută (50%) asupra tuturor profiturilor de orice fel ar fi, care vor rezulta din prezentele înțelegeri: traduceri, adaptări, reproduceri sau afaceri de publicitate comercială, directe sau indirecte.

Prezentul contract este încheiat pentru o durată de șase luni de la data semnării. Data executării i se va aduce la cunoștință începînd de la 1 martie viitor cel mai devreme sau măcar cu o lună înainte dlui Georges Sim. În cazul cînd cu aminarea prevăzută, dlui Georges Simenon nu i se înlesnește posibilitatea executării prezentului contract, suma care i-a fost dată îi va rămîne, incontestabil, cu titlul de despăgubire. Întocmit în dublu exemplar, în bună înțelegere la Paris la paisprezece ianuarie o mie nouă sute douăzeci și șapte”.

Văzîndu-l, Simenon a înțeles imediat regulile jocului: îi sînt apărute interesele, pas cu pas, veghînd la cele mai mici amănunte, contrar majorității

autorilor, incapabili să-și citească pînă la capăt contractele.

Mașinăria a fost lansată. Va îndeplini ceea ce **Le Merle rose** anunță într-o pagină întregă de publicitate, plină cu titluri scrise cu caractere grase: „O ispravă nemaiîntîlnită... aparținînd unuia din cei mai buni romancieri ai tinerei generații... un adevărat roman-record, record de viteză, record de rezistență și îndrăznim: să adăugăm, record de talent!... de un tînr autor care nu are încă 24 de ani, și care, sub diverse pseudonime a scris pînă azi nu mai puțin de 1000 de povestiri și 60 de romane, el va realiza această prodigioasă încercare cu o nebănuită viteză de minimum un foileton pe oră... viteza neașteptată neexcluzînd nici una din calitățile: imaginație, limpezime, stil, cu care este dotat viitorul erou al inimitabilei performanțe, confratele și prietenul nostru Georges Sim, iar Eugène Merle directorul ziarului **Paris-Matin** n-a ezitat, luînd din scurt orice tranzații cu alte ziare, să semneze un contract al cărui facsimil îl reproducem alăturat, în care profiturile vor reprezenta pentru beneficiar nu mai puțin de 300 000 de franci”.

La cafenele și la restaurante, ziaristii parizieni nu mai discută altceva. Evenimentul pare a fi eclipsat acordul franco-britanic al datorilor de război,

viitoarea evacuare a ținutului Sarre de către trupele franceze și primele comentarii despre **Napoleon de Abel Gance**.

Numeroși confrăți ai lui Simenon sînt complet seduși de proiect, fiind seduși dinainte de scriitor, de precocitatea sa și de fecunditatea sa. Este destul de inteligent să joace jocul: de ce s-ar bosumfla că este tratat drept „industriaș al scrisului” cînd el însuși își enunță calitatea de a scrie 300 de rînduri dactilografiate în 45 de minute? Trecînd efectul surprizei încep să-și facă apariția primele reticente. Este demnă de un ziarist o asemenea extravaganță? Nu este umilitor să cobori un scriitor la rangul de saltimbanc? Iar Merle care nu are o credibilitate unanimă cum poate fi sigur de ce anunță? Nu este în realitate vorba de 500 000 de franci?

Pentru a dezamorsa criticile care încep să se audă, Simenon lasă contractul să circule prin redacții. Apoi mai enunță și alte argumente în favoarea sa: Molière a scris la comandă **Burghezul gentilom**, într-o lună, tînrul Victor Hugo a scris în cincisprezece zile primul său roman **Bug-Jargal** iar Voltaire **Candide** într-o noapte! Înaintea ca cineva să poată verifica în tîm, Simenon leagă imediat acțiunea sa de dimensiunea publicitară, amintînd că celebra Colette a lăudat binefacerile unei mărci de parfum, Maurice Barrès a făcuț să defileze oameni-sandviș pe marile bulevarde lansînd **Petele de cerneală** iar Maurice Postand însuși și-a declamat versurile într-un music-hall!

Nu a ieșit pînă la urmă nimic. Nu numai că proiectul este considerat din ce în ce mai puțin serios dar devine repede subiect de zeflemea. În **Paris-Midi**, Noël Sabord prevede o nouă eră pentru literatură, sfîrșitul „negrilor”, datorită transparenței coliviilor. Nici o șmecherie posibilă: „Vor veni să-i vadă pe scriitori, să le azvîrle subiecte, să aclame succesul ca la circ, la stadion sau la Vel d'Hiver”. În ziarul **La Petite-Gironde**, Jean-François Plantier prezice că dacă proiectul se înfăptuiește „limitele ridicolului vor fi oarecum îndepărtate”. Vorbește ca expert, prezentîndu-l pe Simenon drept „un romancier în vîrstă de 24 de ani, belgian totodată israelit?”

Și în **La Wallonie** sînt împărțiți. Un prim articol îl ia oarecum în zeflemea: la Liege se suspină... îl credeau ajuns la Paris pentru a obține o glorie mai puțin de bilci... era scriitor, iată-l acrobat... Evident curajos și sportiv, poate grăbit și comerçant...

„E de plîns: Georges Simenon s-a sinucis”. Sever, chiar dur. Noroc că în același cotidian, Paul Demasy ridică ștacheta. Îi ia apărarea lui Simenon prezentîndu-l drept un tînr om de afaceri, dublat de un fantezist, care are înțelepciunea de a nu se agăța de literatură. Adevăratul scandal nu constă în proiectul lui ci în modul în care Clement Vautel, alt belgian exilat la Paris, îl murdărește pe Rimbaud în articolele sale din **Journal**!

Dintre toate, cu siguranță cel mai ostil proiectului lui Simenon este **Le Canard enchaîné**. El acționează în felul său, cu un ton mușcător, ironic și polemic care își obține efectul prin latura de insistență și repetare în companie. Trătînd fenomenul de parcă ar fi fost vorba de femeia-peste la țîrgul din Trône, săptămînalul satiric vrea să-și impună propriul campion împotriva celui de la **Paris-Matin**. Numai că al său nu va fi un scriitor ci un cititor de profesie, deprins cu cele mai grele exerciții: Proust referîndu-se la patru fraze scrise în cincizeci de pagini, Michel Zévaco în opere complete, Charles Maurras în texte, Raymond Poincaré în Memorii fărăr nici o măsură disciplinară, Claude fără traducător... **Le Canard** propune chiar să închidă cititorul într-o colivie, pentru a-l face să citească textul recomandat treptat, să

Prezentare și traducere:
Andriana Fianu

Continuare în pag. a 15-a